

Karaman İlinde Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Belirlenmesine Yönelik Bir Uygulama

Arzu ÖZMERDİVANLI^{1*}, Sevilay KARAGÖZ²

Geliş Tarihi/Received Date: 09.08.2022

Kabul Tarihi/Accepted Date: 12.09.2022

Araştırma Makalesi/Research Article

ÖZET

Toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren finansal okuryazarlık, sağlıklı finansal kararlar almayı sağlayacak şekilde finansal kavramları anlayabilme ve finansal davranış sergileyebilme yeteneğini ifade etmektedir. Bireylerin finansal yönden okuryazar olmaları, tüketim ve yatırım harcamalarını yaparken daha dikkatli davranmalarını, sahip oldukları varlıkları daha iyi yönetmelerini ve refah bir yaşam sürmelerini sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini incelemek ve demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisini belirlemektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda Karaman ilinde yaşayan 15 yaş üstü 400 bireye anket uygulanmıştır. Anket sorularından elde edilen veriler SPSS paket programında tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, t testi ve ANOVA yöntemi kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları, Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal bilgi ve finansal okuryazarlık düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslek, yaş ve gelir gibi demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyini etkilediği yönünde bulgular elde edilmiştir. Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi genel olarak yüksek olsa da finansal bilginin daha üst seviyeye çıkarılması açısından çeşitli finansal eğitimlerin verilmesi faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Bilgi, Karaman

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Orcid No: 0000-0002-2120-3312

* Sorumlu yazar/Corresponding author, e-mail: arzuoz@kmu.edu.tr

² Yüksek Lisans Mezunu, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, SBE Bankacılık ve Finans ABD, Orcid No: 0000-0003-3326-4881

An Application for Determining Financial Literacy Level in Karaman Province

ABSTRACT

Financial literacy, which concerns all segments of the society, refers to the ability to understand financial concepts and exhibit financial behavior in a way that will enable healthy financial decisions. Being financially literate will enable individuals to be more careful while making consumption and investment expenditures, to better manage their assets and to lead a prosperous life. The aim of this study is to determine the financial literacy level of individuals living in Karaman province and to determine the effect of demographic characteristics on financial literacy level. For the purpose of the study, a questionnaire was applied to 400 individuals over the age of 15 living in Karaman. The data obtained from the survey questions were analyzed using the descriptive statistical methods, t-test and ANOVA method in the SPSS package program. The results of the analysis show that the financial knowledge and financial literacy levels of individuals living in Karaman are generally high. In addition, findings were obtained that demographic characteristics such as gender, marital status, educational status, occupation, age and income affect the level of financial literacy. Although the financial literacy level of individuals living in Karaman is generally high, it will be beneficial to provide various financial trainings in order to raise financial knowledge to a higher level.

Keywords: Financial Literacy, Financial Knowledge, Karaman

1. GİRİŞ

Bireyler refah içerisinde yaşamak için para kazanmak ve elde ettikleri kazancı iyi bir şekilde yönetmek durumundadırlar. Bununla birlikte insanların planlanmayan durumlar karşısında zorluğa düşmemek, emeklilik döneminde rahat bir yaşam sürmek açısından çeşitli finansal araçlara yatırım yapmaları ve yatırımlarını uzun vadeli birikimlere dönüştürmeleri önem arz etmektedir. Parayı yönetmek, yatırım ve birikim yapmak belirli bir düzeyde finansal bilgi gerektirmekte ve finansal okuryazarlık kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Her geçen gün farklılaşarak yeni bir boyut kazanan finansal sistem kişilerin sahip oldukları finansal bilgi birikimi ile kararlar verebilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum ise çalışma ortamında, günlük yaşamda doğru kararlar verebilmek adına finansal okuryazar olmanın önemini arttırmaktadır (Bağlıoğlu, 2019).

Finansal okuryazarlık, kişilerin hayatlarını sürdürmek için gerekli finansal kararlar alırken faydalandığı finansal bilgiler olarak tanımlanabilmektedir. Diğer bir tanım olarak finansal okuryazarlık, kişilerin ekonomik anlamda bütçelerini doğru ve faydalı bir şekilde yönetebilmek amacıyla, bireye fayda sağlayacak şekilde finansal bilgi birikimini kullanmasıdır (Karadeniz vd., 2019). OECD 'ye göre finansal okuryazarlık; finans dünyasında yatırım ve tüketim faaliyetlerini gerçekleştiren bireylerin, finans alanında yer alan terimler hakkında bilgiye sahip olmaları ve bu bilgiyi kendi ile birlikte yaşadığı toplum açısından fayda sağlayacak şekilde kullanabilme yeteneğidir (Gültekin, 2020). Türkiye Ekonomi Bankası ve FODER öncülüğünde 2014 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nde hazırlanan finansal okuryazarlık erişimi ile ilgili çıkan sonuçlarda finansal okuryazarlık; bir kişinin elde ettiği parasını gerektiğinde tasarrufa çevirebilecek nitelikte kontrol edebilmeyi sağlayacak bilgi birikimine sahip olması olarak tanımlanmıştır (Çolak, 2017).

Teknoloji çağı olarak nitelendirilen bu dönemde kişilerin planladıkları kariyerlerine daha kolay ulaşması, hedefleri hakkında gerektiği yerde sağlıklı karar vermesi ve refah içinde çalışması, emeklilik hayatını devam ettirmesi için sahip olunması gereken en önemli unsurların başında finansal okuryazarlık gelmektedir. Finans alanında bilgili olan bireylerin harcamalarında, ihtiyaçlarını belirlemede daha akıllıca kararlar alabildiği gözlemlenmektedir. Bu tarz bilinçli bireyler ihtiyacı olmayan ürün almaktan kaçınarak bütçesine katkı sağlamaktadır (Eser, 2019).

Bireyin finans terimlerini bilmesi, finansal konularda bilgi sahibi olup görüş beyan etmesi, kendi ekonomik durumunu fayda sağlayacak şekilde programlayabilmesi, finansal seçenekleri doğru tercih etmesi ve gelecek planlamasında sağlıklı finansal kararlar alıp bu hedefi gerçekleştirmek adına adımlar atması ancak finansal okuryazarlık ile sağlanacaktır (Kutlu, 2019). Tüm bunların yanı sıra bireylere finansal okuryazarlık alışkanlığının kazandırılmasıyla birlikte finans dünyasında yapılan yanlışlar azalacak ve bireylerin kazançları artacaktır. Finansal okuryazarlığın bireye fayda sağlayacak diğer bir katkısı ise nerede ve nasıl tasarruf yapılacağı bilincini yaratmasıdır (Doğan, 2018).

Finansal okuryazarlık kavramı bireye etkilerinin yanı sıra ülke açısından da oldukça önemlidir. Küçük miktarda başlayan birikimler ilerleyen zamanlarda büyük yatırımlara dönüşmektedir. Yatırımcıların yatırım yapacakları konu hakkında bilgi sahibi olmaları, ürünler arasındaki farkındalıkları özümsemeleri ve bunun sonucunda doğru yatırım yapmaları finansal okuryazarlık ile mümkün olacaktır. Bir ülke ekonomisinin büyümesi ve ülkenin gelişme

seviyesinin yükseltilmesi bireylerin finansal okuryazarlık konusu hakkında bilinçlendirilmesi ve doğru eğitimler verilmesi ile sağlanacaktır (Fettahoğlu, 2015).

Finansal okuryazarlık kavramı, toplumda yer alan kesimleri doğrudan ilgilendirmekte ve ekonomistlerin, akademisyenlerin, işverenlerin, devlet adamlarının gün geçtikçe daha çok üzerinde konuştukları bir konu haline gelmektedir. G-20 zirvesinde 2015 yılında düzenlenen ve yapılan programlarda yer alan konulardan biri de toplumların finansal okuryazarlık düzeyleri olmuştur. Bankaların artması, banka ürünlerini kullanım yaşında görülen azalış, finans alanında yer alan ürünlerin çeşitliliği, küresel alanda yaşanan krizler finansal alanda karmaşıklığın artmasına sebep olmuştur. Bu durum ise ülkelerin istikrarlı bir ekonomiye giden yolda finansal okuryazarlık seviyesini arttırmak için yoğunlaşması gereken bir konu haline gelmiştir (Kıran, 2019).

Finansal okuryazarlığın artan önemine binaen bu çalışmada Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi ve demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Karaman ilinde yaşayan bireyler açısından daha önce finansal okuryazarlık ile ilgili yeterli düzeyde çalışma yapılmamış olması, bu çalışmanın önemini ve literatüre yaptığı katkıyı göstermektedir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde finansal okur yazarlıkla ilgili çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan bazıları (Yılmaz & Aslan, 2020; Karadeniz vd., 2019; Başarır & Sarıhan, 2017; Krizek & Hradil, 2012) öğrencilerin, bazıları çalışan bireylerin (Münyas, 2021; Şaroğlu, 2018; Serin vd., 2016; Klapper vd., 2013), bazıları ise il ve ülke genelinde finansal okur yazarlık düzeyini tespit etmeye yöneliktir. Bu bölümde il ve ülke düzeyinde finansal okuryazarlık düzeyini tespit etmeye yönelik olarak yapılan çalışmalar üzerinde durulacaktır.

Worthington (2006) tarafından yapılan çalışmada Avustralyalı yetişkin bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri incelenmiştir. Lojistik regresyon yönteminin kullanıldığı araştırma sonucunda elde edilen bulgular; finansal okuryazarlık düzeyinin 50-60 yaş arası kişiler, profesyoneller, işletme ve çiftlik sahipleri ve üniversite mezunları arasında en yüksek ve işsizler, kadınlar ve düşük eğitim düzeyine sahip İngilizce konuşamayan kişiler için en düşük olduğunu göstermektedir.

Lusardi (2008) Amerika'da yaşayan bireylerin finansal okuryazarlıkları ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Frekans analizi ve probit regresyon analizinin kullanıldığı çalışma

sonuçları, Amerikan nüfusu içerisinde belirli demografik gruplar arasında yaygın bir finansal cehalet olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışma bulguları; düşük eğitim düzeyine sahip olanların, kadınların, Afrikalıların, Amerikalıların ve Latin Amerikalıların finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğunu vurgulamaktadır.

Rooij ve diğerleri (2011) tarafından yapılan çalışmada Hollanda’da yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal okuryazarlık düzeyleri ile hisse senedi yatırımı yapmaları arasındaki ilişki regresyon analizi kullanılarak incelenmiştir. Çalışma sonuçları; katılanların çoğunluğunun temel finansal bilgilere sahip olduğunu ve faiz bileşimi, enflasyon ve paranın zaman değeri gibi kavramları biraz kavradığını, çoğu katılımcının tahvil ile hisse senedi arasındaki farkı, tahvil fiyatları ile faiz oranları arasındaki ilişkiyi ve risk çeşitlendirmesinin temellerini bilmediğini ve düşük finansal okuryazarlığa sahip olanların hisse senedi yatırımı yapma olasılıklarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Zvarikova ve Majerova (2014) Slovak Cumhuriyeti’nde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık seviyesini araştırmışlardır. Temel düzeyde finansal okuryazarlığın incelendiği ve frekans analizi sonucunda elde edilen bulguların yorumlandığı çalışma neticesinde Slovak Cumhuriyeti’nde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık seviyesinin yetersiz olduğu kanısına varılmıştır.

Cihangir ve Ergin (2015) tarafından yapılan çalışmada Osmaniye ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri, tanımlayıcı istatistikler ve Pearson ki kare testi kullanılarak temel düzeyde incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar; bireylerin ödenen faiz bilgisi konusunda en yüksek, çeşitlendirme konusunda ise en düşük seviyede bilgi sahibi olduklarını ve meslek ve eğitim durumunun finansal okuryazarlık düzeyini etkilediğini göstermektedir.

Aksoylu ve diğerleri (2017) Kayseri ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmada frekans analizi ve ki kare bağımsızlık testi kullanılmış ve sonuçta Kayseri ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yeterli olmadığını ve bireylerin demografik özelliklerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkilediğini gösteren bulgular elde edilmiştir.

Potrich ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışmada Brezilya’da bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi araştırılmıştır. Öncelikle kümeleme analizi kullanılarak bireyler finansal okuryazarlık düzeylerine göre sınıflara ayrılmış, sonrasında her sınıf için t testi veya Mann Whitney U testi kullanılarak finansal okuryazarlık düzeyinin demografik değişkenler açısından

farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir. Çalışma sonuçları hem erkek hem de kadınlar açısından finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğunu ve erkeklerin finansal okuryazarlık oranının kadınlardan daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Güler ve Tunahan (2017) Sakarya ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemiş ve demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Frekans analizi ve ki kare testinin kullanıldığı çalışmada, bireylerin yarısından fazlasının finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu, finansal okuryazarlık düzeyi ile demografik değişkenler ve tasarruf davranışı arasında anlamlı ilişki olduğu ve finansal okuryazarlık düzeyi ile borçlanma davranışı arasında herhangi bir ilişki bulunmadığı yönünde kanıtlar elde edilmiştir.

Grohmann (2018) tarafından yapılan çalışmada Asya ekonomisinde yaşayan orta sınıf insanların finansal okuryazarlık düzeyleri Poisson ve Probit regresyon analizleri kullanılarak incelenmiştir. Bangkok'ta yapılan araştırma sonuçları; temel finansal kavramların daha iyi anlaşıldığını, gelişmiş finansal kavramların anlaşılmasının daha düşük olduğunu, karmaşık ürünlerin daha az kullanıldığını ve yüksek finansal okuryazarlığın daha iyi finansal karar alma sürecine yol açtığını göstermektedir.

Kalmi ve Ruuskanen (2018) Finlandiya'da finansal okuryazarlık düzeyini ve finansal okuryazarlık düzeyi ile emeklilik planlaması arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Frekans analizi ve probit regresyon analizinin kullanıldığı çalışmada elde edilen sonuçlar; Finlandiya'daki finansal okuryazarlık seviyesinin nispeten yüksek olduğunu ve finansal okuryazarlık ile emeklilik planlaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ifade etmektedir.

Yücel ve Kuyumcu (2018) tarafından Bursa ilinde finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada frekans analizi, t testi, ANOVA ve faktör analizi kullanılmış ve sonuçta, finansal okuryazarlığın temel düzeyde yeterli olduğu, eğitim düzeyinin artması durumunda finansal okuryazarlığın arttığı, yaş değişkeninin artması durumunda ise finansal okuryazarlığın düştüğü yönünde bulgular elde edilmiştir.

Güneş (2019) çalışmasında Kayseri ve Sivas illerinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini incelemiştir. Frekans analizi, Mann Whitney U testi ve ki kare analizinin yapıldığı araştırma sonuçları, Kayseri ve Sivas illerinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlıklarının genel olarak düşük olduğunu ve bireylerin bu durumun farkında olmadıklarını göstermektedir. Bununla birlikte çalışmada, finans eğitimi almış bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin hiç almayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aydoğan (2020) tarafından İstanbul ilinde yapılan çalışmada, frekans analizi, t testi ve ANOVA yöntemleri kullanılmış ve hane halkının bütçeleme davranışlarının finansal okuryazarlık düzeylerine ve cinsiyet dışındaki demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermedikleri tespit edilmiştir.

Kadoya ve Khan (2020) tarafından yapılan çalışmada regresyon analizi kullanılarak Japonya’da finansal okuryazarlık düzeyini etkileyen faktörler incelenmiştir. Sonuçlar, cinsiyet, yaş ve eğitim gibi demografik değişkenlerin; gelir ve meslek gibi sosyo-ekonomik değişkenlerin ve gelecek algısı gibi psikolojik bir faktörün finansal okuryazarlık düzeyini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Yamori ve Ueyama (2022) Japonya’da yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi ile borsada hisse senedi yatırımı yapma arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Doğrusal regresyon ve probit regresyon analizlerinin kullanıldığı çalışma sonucunda yüksek finansal okuryazarlığın borsada hisse senedi yatırımı yapmayı artırdığı, ancak daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip hanelerin, finansal varlıklar arasında yüksek bir pay sahipliği oranına sahip olmadığı yönünde bulgular elde edilmiştir.

3. VERİ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, önemi kısıtları, örnekleme, veri toplama aracı, yöntemi ve hipotezleri yer almaktadır.

3.1. Veri

Bu çalışmada Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi ve demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal bilgi ve davranış düzeyleri dikkate alınarak finansal okuryazarlık düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında yer alan anketten elde edilen sonuçların sadece Karaman ilinde yaşayan bireyler için genellenebilir olması çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. Bununla birlikte bireylerin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemek amacıyla Karaman ilinde yaşayan bireyler üzerinde bugüne kadar yeterli düzeyde bir çalışmanın yapılmamış olması, bu çalışmanın önemini ve literatüre yaptığı katkıyı göstermektedir.

Araştırmanın evrenini Karaman ilinde yaşayan 15 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2021 yılı itibariyle Karaman’da yaşayan 15

yaş üstü bireylerin sayısı 203.686'dır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Araştırma örnekleminin hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır (Barlett vd., 2001):

$$n_o = \frac{t^2 \times pxq}{d^2} \quad n_1 = \frac{n_o}{1 + n_o / \text{Anakütle}}$$

Yukarıdaki formülde t belirli bir anlamlılık düzeyinde t tablosuna göre bulunan değeri (burada %5 anlamlılık düzeyi için 1,96 alınmıştır), p (0,5) incelenen olayın gerçekleşme olasılığını, q (0,5) incelenen olayın gerçekleşmeme olasılığını, d (0,05) hata payını, n_1 örneklem sayısını göstermektedir.

Güven aralığının %95, hata payının %5 kabul edildiği 203.686 kişilik bir evrende söz konusu formül kullanılarak örneklem sayısı 384 olarak hesaplanmıştır. Ardından basit rassal örnekleme ile Karaman'da yaşayan 15 yaş üstü 400 kişiye ulaşılarak anket formlarının Ekim – Aralık 2021 tarihleri arasında doldurulması sağlanmıştır.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket soruları; Atkinsoy ve Messy (2012), OECD (2015), Aksoylu ve diğerleri (2017), Kanmaz (2018), Güneş (2019) tarafından yapılan çalışmalardan faydalanılarak hazırlanmıştır. Anket 20 sorudan oluşmaktadır. Anket kapsamında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu ve gelir düzeyi gibi demografik özelliklere yönelik olarak bilgi edinmek amacıyla 5 soru, finansal bilgi düzeyini ölçmek için 8 soru ve finansal davranışı ölçmek için 7 soru ve yer almaktadır. Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülürken finansal bilgi sorularına verilen cevaplar doğru ya da yanlış olmasına göre 0-1 şeklinde ikili kodlanmıştır. Finansal davranış sorunlarında ise (1- Hiçbir zaman, 2- Nadiren, 3-Bazen, 4- Çoğu zaman, 5-Her zaman) 5'li Likert yöntemi kullanılmıştır. Finansal bilgi ve davranış sorularına verilen cevaplardan elde edilen puanlar toplanarak finansal okuryazarlık düzeyi belirlenmiştir.

3.2. Yöntem

Çalışma kapsamında çok sayıda yöntem ve analiz kullanılmaktadır. İstatistiksel analiz yapılırken kullanılacak yöntemlerin farklılaşmasına neden olabileceğinden öncelikle anket sorularından elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığı Kolmogorov-Smirnov testi, Shapiro-Wilk testi, çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Kolmogorov-Smirnov testi, örneklem sayısının 30'dan büyük, Shapiro-Wilk testi ise örneklem sayısının 30'dan küçük olduğu durumlarda kullanılmakta olup bu testlerin %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olması ($p < 0,05$) verilerin normal dağılmadığı anlamına gelmektedir. Ayrıca bu testlerin sosyal bilimlerde yapılan araştırmalar ve likert ölçekler için

oldukça katı olduğu ve büyük örneklerde geçerli bulgular sunmadığı da ifade edilmektedir (Gürbüz & Şahin, 2018).

Normal dağılan bir veri setinde çarpıklık 0, basıklık ise 3 değerini almakta (Çil Yavuz, 2014) ve normallik analizlerinde kullanılan çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında yer alması halinde verilerin normal dağıldığı kabul edilmektedir (George & Mallery, 2020).

Normallik analizlerinin ardından güvenilirlik ve geçerlilik analizlerine yer verilmiştir. Güvenilirlik, ölçüm sonuçları arasındaki tutarlılığı ifade etmekte olup çok sayıda yöntemle ölçülebilmektedir. Özellikle iç tutarlılık güvenilirliğinde Cronbach alfa kullanılmakta ve ilgili ölçekte yer alan maddelerin birbirleriyle ne ölçüde tutarlı olduğunu göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2018). Çalışma kapsamında güvenilirlik ölçümünde Cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Cronbach's alpha katsayısının 0,60 ile 0,70 arasında olması güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ifade etmektedir (George & Mallery, 2020).

Geçerlilik, bir ölçeğin ölçmeyi amaçladığı özelliği ölçbilmesini ifade etmekte olup (Allen & Yen, 1979) çeşitli yöntemlerle ölçülebilmektedir. Bu çalışmada geçerlilik, keşfedici faktör analizi ile test edilmiştir. Keşfedici faktör analizi, çok sayıda değişkeni, sahip oldukları ortak bilgiye dayanarak bu değişkenlerin bir bileşeni olarak daha az sayıda değişken ile göstermeyi amaçlayan bir yöntemdir. Keşfedici faktör analizine uygunluk açısından Bartlett's testini ve KMO değerini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. KMO değerinin 0,60 ve üzerinde olması örneklemin faktör analizi için yeterli olduğunu, Bartlett's testine ait p değerinin 0,05'ten küçük olması değişkenler arasındaki ilişkilerin meydana getirdiği matrisin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2018). Ayrıca faktör yüklerinin 0,50'nin üzerinde olması da istatistiksel olarak yeterli görülmektedir (Hair vd., 2019).

Güvenilirlik ve geçerlilik analizlerinden sonra demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeylerine etkisi fark analizleri ile belirlenmeye çalışılmıştır. Finansal okuryazarlığın cinsiyet ve medeni durum değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t testi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bağımsız örneklem t testi, üyeleri birbirinden ayrı olan iki farklı örneklem grubunun ortalamalarını karşılaştırmaktadır. Test sonucu elde edilen değer %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olması ($p < 0,05$) gruplar arasında farklılık olduğunu göstermektedir (Ak, 2014).

Yaş, eğitim durumu, meslek ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisi varyans analizi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Varyans analizi iki ya da daha fazla örneklem grubu arasında fark olup olmadığını araştırmak için

kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında yapılan varyans analizlerinde bir adet bağımlı ve bir adet bağımsız değişken kullanıldığı için tek yönlü ANOVA yöntemi tercih edilmiştir. ANOVA analizi sonucunda elde edilen F değerinin %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olması ($p<0,05$) gruplar arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Gruplar arasında bir farklılık olduğunda, bu farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla Post Hoc testleri kullanılmaktadır. Post Hoc testleri sonucu elde edilen değerlerin %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğu ($p<0,05$) durumlarda, gruplar arasında ortalaması büyük olan grup lehine anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmektedir (Antalyalı, 2014).

Çalışmanın amacı doğrultusunda yapılacak analizlerde aşağıda yer alan hipotezler test edilecektir.

H1: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri cinsiyetleri açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri medeni durumları açısından göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri yaşları açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri eğitim durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H5: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri meslekleri açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H6: Karaman ilinde hayatını sürdüren bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri gelirleri açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

4. ANALİZ VE BULGULAR

Anket sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programında çeşitli analizlere tabi tutulmuş ve bulgular bu bölümde sunulmuştur.

4.1. Normallik, Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizleri

Araştırma verilerinin analizinde kullanılacak yöntemler verilerin normal dağılıp dağılmamasına göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle öncelikle normallik analizi yapılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespitinde Kolmogorov-Smirnov, Shapiro-Wilk testleri, çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılmıştır.

Tablo 1. Normallik test sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilk	Çarpıklık	Basıklık
Finansal okuryazarlık düzeyi	0,181 (0,000)	0,909 (0,000)	-1,100	1,389

Finansal okuryazarlık düzeyine ait Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri incelendiğinde (Tablo 1) p değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Bu durumda Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinden elde edilen sonuçlara göre finansal okuryazarlık verisi normal dağılım göstermemektedir. Bununla birlikte söz konusu testler sosyal bilimlerde katı sonuçlar ortaya koyabildiğinden, çarpıklık ve basıklık değerleri de incelenmiştir. Finansal okur yazarlık düzeyine ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer aldığından, söz konusu değişkenin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında uygulanan anket sorularının ölçek güvenilirliği Cronbach's alpha katsayısı ile ölçülmüş ve 0,680 olarak belirlenmiştir. 0,680 olarak belirlenen Cronbach's alpha katsayısının literatüre göre güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Araştırma verilerinin geçerliliği keşfedici faktör analizi ile test edilmiş ve KMO değeri 0,742 ve Barlett testine ait p değeri ise 0,000 olarak belirlenmiştir. KMO değerinin 0,60 ve üzerinde olması ve Bartlett's testine ait p değerinin 0,05'ten küçük olması örneklemin keşfedici faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca araştırmada kullanılan ifadelerin faktör yükleri 0,50'den büyük olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda araştırma verilerinin geçerlilik açısından gerekli şartları sağladığı belirtilebilir.

4.2. Demografik Özellikler, Finansal Bilgi ve Finansal Okuryazarlık ile İlgili Bulgular

Tablo 2'de katılımcıların demografik özelliklerine dair bilgiler sunulmaktadır. Demografik özellikler kapsamında cinsiyet, yaş, meslek, medeni durum, eğitim durumu ve gelir değişkenleri yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde (%)	Medeni Durum	Sıklık	Yüzde (%)
Kadın	177	44,2	Evli	216	54
Erkek	223	55,8	Bekar	184	46
Yaş	Sıklık	Yüzde (%)	Eğitim Durumu	Sıklık	Yüzde (%)
15-20	21	5,2	İlkokul	2	0,5
20-30	169	42,2	Ortaokul	2	0,5
31-40	144	36	Lise	25	6,2
41-50	47	11,8	Ön Lisans	32	8
51-60	14	3,5	Lisans	211	52,8
61 yaş üzeri	5	1,2	Lisansüstü	128	32
Meslek	Sıklık	Yüzde (%)	Gelir	Sıklık	Yüzde (%)
Öğrenci	98	24,5	2.500TL veya daha az	120	30
İşçi	10	2,5	2.501TL – 4.000TL	72	18
Memur	76	19	4.001TL – 5.500TL	56	14
Özel sektör çalışanı	81	20,2	5.501TL – 7.000TL	65	16,2
Akademisyen	67	16,8	7.001TL veya daha fazla	87	21,8
Emekli	5	1,2			
Çalışmıyor	26	6,5			
Diğer	37	9,2			

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların %55,8'inin erkek, %44,2'sinin kadın, %54'ünün evli, %46'sının ise bekar olduğu görülmektedir. Örneklemin yaklaşık %78'i 20 – 40 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanların %52'si lisans, %32'si lisansüstü, %8'i ön lisans ve %6'sı ise lise mezunudur. Katılımcıların %24,5'i öğrenci, %20,2'si özel sektör çalışanı, %19'u memur ve %16,8'i akademisyendir. Katılımcıların gelir durumu incelendiğinde; %30'unun 2.500TL veya daha az, %21,8'inin 7.001TL veya daha fazla, %18'inin 2.501TL – 4.000TL aralığında, %16,2'sinin 5.501TL – 7.000TL aralığında ve %14'ünün ise 4.001TL – 5.500TL aralığında gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3'de katılımcıların finansal bilgi sorularına verdikleri cevapların dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3. Finansal bilgi ile ilgili sorulan sorulara verilen cevapların dağılımı

Soru	Doğru Cevap Verenler		Yanlış Cevap Verenler	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Basit Bölme	378	94,5	22	5,5
Paranın Zaman Değeri	328	82	72	18
Ödenen Faiz	355	88,8	45	11,3
Basit Faiz	259	64,8	141	35,3
Bileşik Faiz	181	45,3	219	54,7
Risk-Getiri	367	91,8	33	8,3
Enflasyon	364	91	36	9
Çeşitlendirme	304	76	96	24

Katılımcıların finansal bilgi sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde doğru cevaplanan sorular arasında en yüksek paya %94,5 ile “Basit Bölme”, sorusunun, en düşük paya ise %45,3 ile “Bileşik Faiz” sorusunun sahip olduğu görülmektedir. “Basit Bölme” sorusu

dışında finansal bilgi sorularının doğru cevaplanma oranı %50'den yüksektir. Katılımcıların finansal bilgilere verdikleri doğru cevap yüzdelerinin genel olarak iyi olduğu ve finansal bilgi düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo'4 de Karaman ilinde ankete katılan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi açısından genel başarı durumları yer almaktadır.

Tablo 4. Finansal okuryazarlık başarı durumu

Finansal Okur Yazarlık Düzeyi	Frekans	Yüzde
Başarılı	373	93,25
Başarısız	27	6,75
Toplam	400	100

Finansal bilgiyi ölçmek için sorulan 8, finansal davranışı ölçmek için sorulan 7 soru sorulmuş olup söz konusu sorulara verilen doğru cevaplar 1, yanlış cevaplar 0 şeklinde kodlanmıştır. Finansal bilgi puanı ve finansal davranış puanı toplanarak finansal okuryazarlık puanı elde edilmiştir. Toplam 15 sorudan 9 veya daha fazlasına doğru cevap verenler başarılı, 8 veya daha azına cevap verenler başarısız olarak değerlendirilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde Karaman ilinde ankete katılan bireylerin finansal okuryazarlık başarı düzeyinin %93,25 olduğu görülmektedir. Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

4.3. Fark Analizlerine İlişkin Bulgular

Araştırma verileri normal dağılım gösterdiğinden finansal okuryazarlık düzeyinin demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği t testi ve ANOVA gibi parametrik testler kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 5. Bağımsız örneklem t testi sonuçları – cinsiyet ve medeni durum

	Grup	n	Ort.	Ss.	Levene Testi		t Testi	
					F	p	t	p
Cinsiyet	Kadın	177	11,82	2,215	0,105	0,746	-3,398	0,001
	Erkek	223	12,56	2,074				
Medeni Durum	Evli	216	12,65	2,074	3,587	0,059	4,296	0,000
	Bekar	184	11,74	2,172				

Tablo 5'e göre finansal okuryazarlık düzeyi açısından kadın ve erkekler arasında farklılık ($p<0,05$) vardır. Erkeklerin finansal okuryazarlık düzeyine ilişkin ortalama (12,56) kadınların ortalamasından (11,82) daha yüksektir. Bununla birlikte finansal okuryazarlık düzeyi medeni duruma göre de farklılık ($p<0,05$) göstermektedir. Evli bireylerin finansal okur yazarlık düzeyine ilişkin ortalama (12,65) bekarların ortalamasından (11,74) daha yüksektir. Karaman

ilinde yaşayan erkeklerin kadınlara, evli bireylerin bekar bireylere göre finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

Tablo 6 eğitim düzeyi, meslek, yaş ve gelir değişkenlerinin finansal okuryazarlık düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçlarını göstermektedir. Tablo 6 incelendiğinde finansal okuryazarlık düzeyinin; eğitim düzeyi, meslek, yaş ve gelir değişkenlerine göre farklılaştığı görülmektedir ($F = 15,69$ ve $p < 0,05$, $F = 6,47$ ve $p < 0,05$, $F = 6,86$ ve $p < 0,05$, $F = 11,96$ ve $p < 0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek için Post Hoc testlerinden Tamhane's T2 analizi yapılmıştır.

Tablo 6. ANOVA ve Tamhane T2 test sonuçları – eğitim düzeyi, meslek, yaş ve gelir

	Grup	n	\bar{X}	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p	
Eğitim Düzeyi	İlkokul ^a	2	12	1,41	G.A.	310,69	5	62,14	15,69	0,00	
	Ortaokul ^b	2	9,5	4,95	G.İ.	1560,69	394	3,96			
	Lise ^c	25	10,88	3,05	Top.	1871,38	399				f>c
	Önlisans ^d	32	10,31	2,67							f>d
	Lisans ^e	211	12,10	1,92							f>e
	Lisansüstü ^f	128	13,23	1,57							
Meslek	Öğrenci ^a	98	11,62	2,208	G.A.	193,82	7	27,688	6,47	0,00	
	İşçi ^b	10	11,10	2,685	G.İ.	1677,56	392	4,279			
	Memur ^c	76	12,75	1,782	Top.	1871,38	399				c>a
	Özel Sektör Çalışanı ^d	81	12,16	2,305							e>d
	Akademisyen ^e	67	13,37	1,347							e>a
	Emekli ^f	5	11,00	3,391							
	Çalışmıyor ^g	26	11,19	2,466							e>g
	Diğer ^h	37	12,08	2,100							e>h
Yaş	15-20 ^a	21	10,43	2,86	G.A.	149,78	5	29,96	6,86	0,00	
	21-30 ^b	169	12,00	1,99	G.İ.	1721,59	394	4,37			c>b
	31-40 ^c	144	12,76	1,91	Top.	1871,38	399				c>a
	41-50 ^d	47	12,70	2,03							d>a
	51-60 ^e	14	11,07	3,29							
	61 yaş üzeri ^f	5	11,40	3,13							
Gelir	2.500TL veya daha az ^a	120	11,43	2,44	G.A.	202,11	4	50,38	11,96	0,00	
	2.501TL-4.000TL ^b	72	11,83	2,12	G.İ.	1669,27	395	4,23			e>b
	4.001TL-5.500TL ^c	56	12,25	1,77	Top.	1871,38	399				e>c
	5.501TL-7.000TL ^d	65	12,75	2,19							d>a
	7.001TL veya daha fazla ^e	87	13,28	1,37							e>a

Eğitim düzeyi açısından lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü grupları arasında lisansüstü eğitime sahip bireyler lehine finansal okuryazarlık düzeyi anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yani lisansüstü eğitim mezunu olan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri diğerlerinden yüksektir.

Meslek açısından öğrenci, özel sektör çalışanı, akademisyen, çalışmayan ve diğer grupları arasında akademisyen lehine farklılık söz konusudur. Başka bir ifade ile akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeyi diğerlerinden daha yüksektir.

Yaş değişkeni açısından 15-20, 21-30 ve 31-40 yaş arası grupları arasında 31-40 yaş grubu lehine farklılık söz konusu olup 31-40 yaş grubu bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi diğer yaş gruplarından daha yüksektir.

Gelir açısından 2.500TL veya daha az, 2.501TL-4.000TL, 4.001TL-5.500TL, 5.500TL-7.000TL ve 7.001TL veya daha fazla grupları arasında 7.001TL veya daha fazla gelire sahip grup lehine farklılık bulunmakta olup bu grubun finansal okuryazarlık düzeyi diğerlerinden yüksektir

5. SONUÇ

Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, küreselleşme, kriz, savaş, politik istikrarsızlık gibi faktörler nedeniyle finansal sistem her geçen gün daha karmaşık hale gelmekte ve bu sistem içerisinde hayatını sürdürmek isteyen bireyler daha fazla riskle karşı karşıya kalmaktadır. Bireylerin mevcut ve gelecekte doğabilecek risklerle mücadele edebilmesi, tüketim ve yatırım kararları alabilmesi için bazı finansal bilgilere sahip olması gerekmektedir. Bireylerin hayatlarını devam ettirebilmek ve geleceklerini planlamak açısından doğru kararlar verebilmesi finansal okuryazarlık kavramının ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çalışmada Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi ve demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında Karaman ilinde yaşayan 15 yaş üstü 400 bireye, Atkinsoy ve Messy (2012), OECD (2015), Aksoylu ve diğerleri (2017), Kanmaz (2018), Güneş (2019) tarafından yapılan çalışmalardan faydalanılarak hazırlanan anket uygulanmıştır. Anket kapsamında 8 adet finansal bilgi sorusu ve 7 adet finansal davranış ve 5 adet demografik soru yer almaktadır. Anket sorularından elde edilen veriler SPSS paket programında çeşitli analizlere tabi tutulmuştur.

Yapılan analizlerden elde edilen bulgular; Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal bilgi açısından doğru cevaplanma oranı en yüksek olan sorunun “Basit Bölme”, cevaplanma oranı en düşük olan sorunun ise “Bileşik Faiz” sorusu olduğunu ve finansal okuryazarlık başarı düzeyinin %93,25 olduğunu göstermektedir. Bu sonuç bağlamında Karaman ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan analiz kapsamında; cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, meslek, yaş ve gelir değişkenlerinin finansal okuryazarlık düzeyini farklılaştırdığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Özellikle erkeklerin kadınlardan, evli bireylerin bekar bireylerden, lisansüstü mezunu olan bireylerin diğer bireylerden, akademisyenlerin diğer meslek gruplarından, 31-40 yaş grubunun diğer yaş gruplarından ve 7.001TL veya daha fazla gelire sahip olan bireylerin diğer gelir gruplarından daha yüksek finansal okur yazarlık düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmada yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular literatürdeki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Doğru cevaplanma oranı en yüksek olan sorunun basit bölme olduğuna dair elde edilen bulgu Cihangir ve Ergin (2015) tarafından Osmaniye ilinde yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte söz konusu çalışmada cevaplanma oranı en düşük olan soru “Çeşitlendirme” sorusu iken bu çalışmada ise “Bileşik Faiz” sorusu olmuştur. Ayrıca Türkiye Ekonomi Bankası’nın 2012 yılında Türkiye geneli için yaptığı çalışmada cevaplanma oranlarının en yüksek (basit faiz) ve en düşük (çeşitlendirme) olduğu soru türüne ilişkin olarak elde edilen bulgular (Türkiye Ekonomi Bankası, 2012), bu çalışmada ortaya konan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisi açısından elde edilen sonuçlar kapsamında, erkeklerin finansal okuryazarlık oranının kadınlardan daha yüksek olduğunu gösteren bulgu Potrich ve diğerleri (2017) tarafından Brezilya’da yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, meslek ve gelir düzeyi gibi demografik özelliklerin finansal okuryazarlık düzeyini etkilediğine dair elde edilen bulgular; Cihangir ve Ergin (2015) (eğitim ve meslek), Aksoylu ve diğerleri (2017), (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, gelir), Güler ve Tunahan (2017) (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek), Kadoya ve Khan (2020) (cinsiyet, yaş, eğitim, durumu, meslek, gelir) tarafından yapılan çalışma sonuçlarını desteklemektedir.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Karaman ilinde yaşayan bireylerin genel olarak finansal okuryazarlık düzeyinin ve finansal bilgisinin yüksek olduğunu gösterse de, bazı finansal kavramlar açısından hane halkının bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda kamu otoriteleri, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve üniversiteler tarafından finansal kavramlarla ilgili eğitimlerin verilmesi ve dönem dönem finansal okuryazarlık anketlerinin tekrarlanarak sonuçların karşılaştırılması faydalı olacaktır. Ayrıca Türkiye açısından finansal okuryazarlık düzeyi ile ilgili genel bir değerlendirme yapma adına diğer illerde de benzer çalışmaların yapılması ve illerin karşılaştırılması önerilebilir. Bu şekilde

finansal okuryazarlık düzeyinin çok düşük olduğu iller tespit edilerek gerekli planlamanın yapılması mümkün olacaktır. Geleceğe yönelik planlamalar kapsamında finansal eğitimlerin artırılması, bireylerin finansal bilgilerini ve buna bağlı olarak finansal okuryazarlık düzeylerini daha üst seviyelere çıkarmalarını sağlayacaktır. Böylece bireylerin borç ödeme, yatırım ve tasarruf yapma konusunda bilinçleneceği, kendi bütçesine ve ülke ekonomisine daha fazla katkı yapacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

Ak, B. (2014). Parametrik hipotez testleri. Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (6. bs., ss. 73-82). Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Aksoyly, S., Boztosun, D., Altınışık, F., & Baraz, E. H. (2017). A baseline investigation of financial literacy levels: The case of Kayseri province. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 75, 229 – 246. <https://doi.org/10.25095/mufad.399911>

Allen, M. J., & Yen, W. M. (1979). *Introduction to measurement theory*. Brooks/Cole Publishing Company.

Antalyalı, Ö. L. (2014). Varyans analizi. Ş. Kalaycı (Eds.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (6. bs. s. 131-167). Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Atkinsoy, A., & Messy, F. A. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions No. 15. <https://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en>

Aydoğan, E. (2020). *Türkiye'de finansal okuryazarlık oranlarının incelenmesi ve finansal okuryazarlığın bütçeleme davranışı üzerine etkileri: İstanbul ili uygulaması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Bağlıoğlu, A. (2019). *Akademik personelin finansal okuryazarlık ve finansal davranış analizi: Fırat Üniversitesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi

Barlett, J. E., Kotrlık, J. W., & Higgins, C. C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 19(1), 43-50.

Başarır, Ç., & Sarihan, A. Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının belirlenmesi: Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162. <http://dx.doi.org/10.11611/yead.330952>

Cihangir, M., & Ergin, E. (2015). Finansal okuryazarlığın temel düzeyde incelenmesi: Osmaniye ilinde ankete dayalı bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 492-511. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.649>

Çil Yavuz, N. (2014). *Finansal ekonometri*. Der Yayınları.

Çolak, H. (2017). *Mühendislerde finansal okuryazarlık ve para yönetimi becerileri: Bandırma ilçesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Doğan, D. (2018). *Kuşaklar arasındaki finansal okuryazarlık seviyesi üzerinde sosyal medya ile kitle iletişim araçlarının etkisinin irdelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Eser, A. (2019). *Katılım bankalarında hesabı bulunan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi: Erzincan ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.

Fettahoğlu, S. (2015). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli'nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 67, 101-116. <https://doi.org/10.25095/mufad.396581>

George, D., & Mallery, P. (2020). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (Sixteen edition). Routledge.

Grohmann, A. (2018). Financial literacy and financial behavior: Evidence from the emerging Asian middle class. *Pacific-Basin Finance Journal* 48, 129–143. <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2018.01.007>

Güler, E., & Tunahan, H. (2017). Finansal okuryazarlık: Hane halkı üzerine bir araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(3), 79-104. <https://doi.org/10.22139/jobs.323261>

Gültekin, G. (2020). *Kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi: Isparta ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.

Güneş, E. (2019). *Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Kayseri ve Sivas ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kayseri Üniversitesi.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe, yöntem, analiz* (Gözden geçirilmiş ve güncellenmiş 5. baskı). Seçkin.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (Eighth edition). Cengage Learning, EMEA.

Kadoya, Y., & Khan, M. S. R. (2020). What determines financial literacy in Japan?. *Journal of Pension Economics and Finance*, 19, 353–371. <https://doi.org/10.1017/S1474747218000379>

Kalmi, P., & Ruuskanen, O-P. (2018). Financial literacy and retirement planning in Finland. *PEF*, 17(3), 335–362, <https://doi.org/10.1017/S1474747217000270>

Kanmaz, A. (2018). *Bireysel hisse senedi yatırımcılarının finansal okuryazarlık düzeyi üzerine bir çalışma: İzmir örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi.

Karadeniz, E., Koşan, L., Gecgin, E., & Beyazgül, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Kafkas Üniversitesi Sarıkamış kampüsünde bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 325-345. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.585285>

Kıran, F. (2019). *Finansal okuryazarlık, risk alma eğilimi ve belirsizliğe karşı tolerans ilişkisi: Batı Akdeniz girişimcileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Klapper, L., Lusardi, A., & Panos, G. A. (2013). Financial literacy and its consequences: Evidence from Russia during the financial crisis. *Journal of Banking & Finance*, 37, 3904–3923. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.07.014>

Krizek, J. T., & Hradil, I. (2012). Standard in financial literacy for university students: Methodology and empirical evidence. *International Journal of Business and Social Research*, 7, 21-32.

Kutlu, A. (2019). *Finansal okuryazarlık ile bütçeleme ve tasarruf davranışı: Manisa Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Lusardi, A. (2008). Financial literacy: An essential tool for informed consumer choice?. Working Paper 14084, <http://www.nber.org/papers/w14084>

Münyas, T. (2021). Mali müşavir adaylarının finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarıyla ilgili bir inceleme. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 20(62), 23-244.

OECD (2015). 2015 OECD/INFE toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion. OECD, https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/2015_OECD_INFE_Toolkit_Measuring_Financial_Literacy.pdf

Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Kirch, G. (2017). How well do women do when it comes to financial literacy? Proposition of an indicator and analysis of gender differences.

Journal of Behavioral and Experimental Finance, 17, 28-41.
<https://doi.org/10.1016/j.jbef.2017.12.005>

Rooij, M. V., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics* 101, 449-472.
<https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.03.006>

Şaroğlu, H. (2018). *Kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Tunceli ilindeki kamu çalışanları üzerine bir uygulama* [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.

Serin, H., Şahin, Y., & Durgun, M. (2016). The determination of economic literacy level of forest products industry managers: A sample of Kahramanmaraş province. *Türkiye Ormancılık Dergisi*, 12(2), 215-221.

Türkiye Ekonomi Bankası (2012). Finansal okuryazarlık ve erişim endeksi, <https://www.teb.com.tr/finansal-okuryazarlik/>

Türkiye İstatistik Kurumu, (2022). Nüfus ve demografi, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>

Worthington, A. C. (2006). Predicting financial literacy in Australia. *Financial Services Review*, 1, 59-79.

Yamori, N., & Ueyama, H. (2022). Financial literacy and low stock market participation of Japanese households. *Finance Research Letters*, 44, 1-5.
<https://doi.org/10.1016/j.frl.2021.102074>

Yılmaz, E., & Aslan, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve Siirt Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87, 181-202. <https://doi.org/10.25095/mufad.756280>.

Yücel, E., & Kuyumcu, O. (2018). Finansal okuryazarlığın ülke ekonomisindeki yeri ve finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesi: Bursa ili uygulaması. *International Journal of Social Inquiry*, 11(2), 395-422.

Zvarikova, K., & Majerova, J. (2014). Financial literacy in the Slovak Republic. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 10, 1106-1115.